

Yhteenveto

22.4.2026

VN/7624/2026
VN/7624/2026-PLM-165

Lausuntoyhteenveto; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergilain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

1 Yleistä lausuntokierroksesta

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ydinenergilain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta oli lausuntokierroksella 5.3.—2.4.2026. Lausuntoaika oli ohjeistettua vähimmäisaikaa lyhyempi siitä syystä, että ehdotetut lainsäädännön muutokset koskivat vain kolmea pykälää ja esitys on suhteellisen lyhyt.

Lausuntopyyntö lähetettiin 37 taholle. Lausuntoja saatiin määräaikaan mennessä 185 kappaletta. Yksityishenkilöiltä saatiin 132 lausuntoa, joiden lisäksi lausuntonsa yksityishenkilönä antoi yhteensä kuusi (6) oikeustieteen, ydinvoimatekniikan, taloustieteen ja filosofian alan tohtoria ja professoria. Lausunnot ovat saatavilla ovat osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella PLM002:00/2026 sekä Lausuntopalvelu.fi:ssä.

Ministeriöt esittivät pääosin neutraaleja huomioita hallituksen esitysluonnoksesta ja siihen liittyviä täsmennys- ja täydennystarpeita. Muut viranomaiset lausuiivat pääosin esityksestä johtuvista käytännön seurauksista ja esittivät täsmennyksiä ja täydentäviä huomioita esityksestä. Osa lausunnonantajista piti esityksen mukaisia ehdotuksia perusteltuina ja johdonmukaisesti maailmanpolitiikan ja turvallisuusympäristön muutosten aiheuttamiin tarpeisiin vastaavana.

Yhdistyksiltä ja yksityishenkilöiltä saaduissa lausunnoissa suhtauduttiin esitykseen pääosin kielteisesti ja korostettiin Suomen pitkän linjan mukaista asemaa puolueettomana ja ydinaseettomana valtiona sekä ydinaseisiin liittyvän humanitaarisen katastrofin mahdollisuutta. Valtaosassa näistä lausunnoista ei kuitenkaan esitetä varsinaisia huomioita hallituksen esityksen sisällöstä. Osassa lausunnoista esitettiin esitykseen liittyviä täydennystarpeita erityisesti vaikutusten arvioinnin ja onnettomuuksiin varautumisen osalta. Osa lausunnonantajista toi esiin myös ydinaseisiin liittyviä teknistieteellisiä ja säteilybiologisia seikkoja liittyen esimerkiksi ydinaseen rakenteeseen ja siihen, ettei ydinase voi räjähtää vahingossa.

Alla on lueteltu tahot, jolle lausuntopyyntö lähetettiin. Lausunnon antaneet tahot on merkitty *-merkillä.

Aleksanteri-instituutti

Aliupseeriliitto

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

*Eduskunnan oikeusasiamies
Energiateollisuus ry
Erik Castrén Institute
*Finavia Oyj
*Liikenne- ja viestintäministeriö LVM
*Maa- ja metsätalousministeriö MMM
*Oikeuskanslerinvirasto
*Oikeusministeriö OM
*Onnettomuustutkintakeskus
*Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM
Poliisihallitus
*Puolustuskiinteistöt
*Pääesikunta
*Rajavartiolaitos
*Sadankomitea
*Sisäministeriö SM
*Sosiaali- ja terveysministeriö STM
*STUK
Suomen Atlantti-seura
Suomen luonnonsuojeluliitto
*Suomen Punainen Risti
*Suomen Rauhanliitto
Suomen satamat ry
Suomen YK-liitto
Suomen ympäristökeskus
*SUPO
Tasavallan presidentin kanslia TPK
*Tulli
Turvallisuukskomitea
*Työ- ja elinkeinoministeriö TEM
Ulkoministeriö UM
Upseeriliitto
Valtioneuvoston kanslia VNK
*Valtiovarainministeriö VM
Ympäristöministeriö YM

Valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Puolustuskiinteistöt, suojelupoliisi, rajavartiolaitos ja eduskunnan oikeusasiamies ilmoittivat, ettei niillä ollut asiassa lausuttavaa.

Seuraavaksi lausuntoyhteenvedossa tarkastellaan lähemmin lausuntokierroksen aikana vastaanotettuja lausuntoja tahoittain.

2 Lausunnot lausunnonantajittain

2.1 Ministeriöt

Oikeusministeriö lausui, että se on osallistunut esitysluonnoksen valmisteluun ja sen valmistelun aikana esittämiä näkökohtia on huomioitu. Oikeusministeriö katsoi, että ehdotetuille muutoksille on esitetty pitkälti sotilas- ja ulkopoliittisia perusteita, joilla on painoarvoa arvioitaessa muutosten perustavuutta.

Oikeusministeriö yhtyi hallituksen esityksen mukaiseen arvioon siitä, että Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet mahdollistavat rikoslakiin sijoitettavaksi ehdotettavan poikkeuksen säätämisen.

Oikeusministeriö lausui, että kun rikoslain 34 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään rangaistaviksi myös ne teot, jotka ydinenergialain 4 § kieltää, yksi tapa toteuttaa sääntelyn selkeyttämistä on sääntelyn keskittäminen rikoslain pykälään ja ydinenergialain 4 §:n kumoaminen. Oikeusministeriö arvioi näin ollen ydinenergialain 69 §:n 2 momentin muuttamisen nyt esitetyllä tavalla olevan perusteltua.

Oikeusministeriö katsoi, että kiireellisestä valmisteluajataulusta huolimatta laillisuusperiaatteen vaatimukset on pystytty ottamaan huomioon uuden rikoslain 34 luvun 6 §:n 4 momentin valmistelussa. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan ehdotetun sääntelyn voidaan todeta ainakin täyttävän laillisuusperiaatteen rikosoikeudelliselle sääntelylle asettamat vähimmäisvaatimukset. Oikeusministeriö katsoi, että tärkeää on momentin soveltamisalan riittävä ja muutenkin asianmukainen kuvaaminen pykäläkohtaisissa perusteluissa.

Oikeusministeriö piti perusteltuna säätämisyjärjestyksen käsittelyä perustuslain 1 §:n kannalta, koska Suomi liittyi Naton jäseneksi ja saattoi DCA-sopimuksen kansallisesti voimaan nykyisten ydinaseisiin liittyvien täysikieltojen ollessa voimassa, jolloin ei katsottu tarpeelliseksi arvioida kysymyksiä ydinaseiden maahantuontiin tai muuhun käsittelyyn liittyen.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, ettei sen enempää säätämisyjärjestysperusteluista kuin esitysluonnoksen muistakaan osioista käy ilmi sitä, perustuisiko ydinaseen tuominen Suomen alueelle voimassa olevien sopimusjärjestelyjen puitteissa aina Suomen nimenomaiseen suostumukseen vai voisiko se jossain tilanteessa tapahtua myös kokonaan ilman Suomen myötävaikutusta. Oikeusministeriö katsoi, että asia on siinä määrin merkityksellinen täysivaltaisuuden ja eduskunnan tiedonsaantioikeuksien kannalta, että se tulisi esityksessä tuoda esiin. Oikeusministeriö katsoi, että säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa esitetyt johtopäätökset perustuslain 7 ja 20 §:stä vaikuttavat sinänsä perustelluilta, eikä esitys näytä muodostuvan ongelmalliseksi mainittujen perustuslain säännösten näkökulmasta.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että säätämisyjärjestysjakson johtopäätös osaltaan perustetaan esitysluonnoksessa vieraan valtion joukkojen velvollisuuteen kunnioittaa Suomen lainsäädäntöä, vaikka tällainen kansallinen lainsäädäntö ei sovellu ydinaseisiin eikä Suomen viranomaisilla olisi toimivaltuuksia toimintaa myöskään valvoa. Tosiasiallisesti esimerkiksi ydinaseiden kuljettamista ja varastointia koskeva sääntely jäisi oikeusministeriön näkemyksen mukaan siten huomattavasti väljemmäksi kuin miten erilaisten vaarallisten aineiden ja räjähteiden käsittelyä Suomessa tyypillisesti säännellään, kun mainittua sääntelyä ei myöskään ehdoteta tämän esityksen yhteydessä täydennettäväksi. Oikeusministeriö katsoi, että siltä osin, kun kyse on tietoisesta sääntelyratkaisusta, olisi

tämä ja ratkaisun perusteet suotavaa esityksessä avoimesti tuoda esiin. Oikeusministeriö totesi kuitenkin, että perusteita tavanomaista väljemmälle sääntelylle voinee toiminnan poikkeuksellinen luonne huomioon ottaen sinänsä olettaa olevan olemassa.

Sisäministeriö lausui, että ehdotetuilla muutoksilla olisi merkittäviä vaikutuksia pelastustoimen ja poliisin varautumiseen sekä väestönsuojeluun. Sisäministeriö katsoi, että esitetyt muutokset edellyttäisivät turvallisuusviranomaisten koulutuksen ja harjoitustoiminnan vahvistamista, viranomaisyhteistyön selkeyttämistä ja vahvistamista sekä pelastustoimen ja poliisin ennakkollisen tiedonsaannin varmistamista, kuten myös suorituskykyjen turvaamista RN-uhkia sisältäviin onnettomuuksiin. Sisäministeriö arvioi, että ydinenergialain 7 p §:n velvoitteet eivät kattane esitysluonnoksen mukaisia uusia tilanteita ja esitti harkittavaksi, että valmiusjärjestelyistä säädettäisiin myös niiden osalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnitti huomiota esityksen perustelutekstin mainintaan, jonka mukaan Nato SOFAn ja DCA-sopimuksen mukaiset kuljetukset rajautuisivat lain vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa (849/2025, PV-VAK-laki) soveltamisalan ulkopuolelle. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoi mainintojen olevan osin epäselviä suhteessa PV-VAK-lain 1 §:ään.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että esitysluonnoksen luvussa 9 Suhde muihin esityksiin on kuvattu esitysluonnoksen suhde eduskunnan käsittelyssä jo olevaan hallituksen esitykseen ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 24/2026).

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) oli pyytänyt Säteilyturvakeskukselta (STUK) muistiotä käsiteltävästä hallituksen esitysluonnoksesta, jossa STUK arvioi, että Suomeen tuotavien ydinaseiden varastointi ei aiheuttaisi uhkaa säteilyturvallisuudelle. STUK painotti, että Suomen viranomaisilla ja poliittisilla päättäjillä on kuitenkin rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa ydinaseiden maahantuontiin, kuljetamiseen ja toimittamiseen Suomeen muun ohella siitä syystä, ettei Suomen siviiliviranomaisella ole valvontaoikeuksia DCA-sopimuksen mukaiseen toimintaan eikä joukoilta edellytetä kansallisen lain mukaisia lupia ja hyväksyntöjä.

STUK katsoi lausunnossaan STM:lle, että ydinsulkusopimus mahdollistaa Naton laajennetun ydinpelotteen ja ydinaseiden jakamisjärjestelyn siten, että ydinaseet voivat olla ydinasevaltion hallinnassa toisen valtion alueella, kunhan hallinta ei siirry vastaanottajavaltiolle.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi pitäneensä hiljattain ydiniskutyöpajan terveydenhuollon ryhmää vetäen, jossa 100 000 kaupunkiin kohdistui taktisella ydinaseella tehty maaräjäytysisku. STM totesi, että työpajan keskeinen sanoma oli terveydenhuollon näkökulmasta se, että vain pientä osaa havoittuneista ja henkiin jääneistä voitaisiin auttaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö piti tärkeänä sitä, että se ja STUK pidettäisiin tiiviisti mukana hallituksen esityksen valmistelussa säteilyturvallisuuden ylläpidon ylimpänä ohjaajana ja toimeenpanijana.

2.2 Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskansleri katsoi, että esitysluonnoksen perusteella jää liian avoimeksi ja tulkinnanvaraiseksi se, missä menettelyssä ydinräjähteen tuomisesta Suomeen tai sen kuljettamisesta, toimittamista tai hallussapidosta Suomessa päätettäisiin. Oikeuskansleri edellytti, että esityksen perusteluja täydennettäisiin tältä osin vielä merkittävästikin ja katsoi täydentämisen olevan välttämätöntä sen arvioimiseksi, olisiko esityksestä aikanaan suotavaa pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

Oikeuskansleri piti huomionarvoisena sitä, ettei eduskunta osallistuisi päätöksentekoon, mikäli päätöksentekoon sovellettaisiin lakia kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta ja kyse olisi muusta kuin sotilaallisten voimakeinojen käytöstä.

Oikeuskansleri lausui, ettei esitysluonnoksesta ilmene sitä, tulisiko Yhdysvaltojen DCA-sopimuksen mukainen toiminta Suomen alueella hyväksyttäväksi jossakin kansallisessa päätöksentekomenettelyssä tai millaisen päätöksentekomenettelyn mahdollinen ydinaseisiin liittyvä konsultaatio käynnistäisi Suomen kansallisessa päätöksentekojärjestelmässä.

Oikeuskansleri kiinnitti huomiota esitysluonnoksen perustelutekstiin siitä, että ydinpelotetta koskien noudatetaan kansallisesti samoja menettelytapoja ja säännöksiä kuin muissakin Natoon liittyvässä kansallisessa kannanmuodostuksessa ja päätöksenteossa. Oikeuskansleri piti tarpeellisena näiden päätöksentekomenettelyjen avaamista jatkovalmistelussa sen mukaan kuin se on mahdollista ja totesi, ettei sääntelytarpeen taustoista ole juurikaan esityksessä kerrottu.

Oikeuskansleri huomautti, ettei esitysluonnoksesta ilmene, missä kansallisessa päätöksenteossa Suomi voisi esimerkiksi hyväksyä sellaisen ydinpelotteen suunnitelman, jossa Suomen aluetta käytettäisiin ydinräjähteen kauttakulkuun. Eduskunnan tiedonsaantioikeuksien näkökulmasta oikeuskansleri piti tarpeellisena sitä, että esityksessä käsiteltäisiin ainakin pääasiallisia Naton yhteistoimintaan liittyviä, ydinräjähteitä koskevia päätöksentekotilanteita ja -menettelyjä sekä eduskunnan roolia niissä. Pääasiallisiin päätöksentekotilanteisiin liittyvä menettely ja ylimpien valtioiden rooli niissä tuli oikeuskanslerin mukaan avata täsmällisemmin myös eduskunnan tiedonsaantioikeuksien perusteella.

Oikeuskansleri piti välttämättömänä säätämisyjärjestysperusteluiden täydentämistä tarkastelemalla esityksen suhdetta perustuslain 93 §:n 1 momenttiin siihen liittyvine perustuslakivaliokunnan lausuntoineen. Oikeuskansleri piti olennaisena myös supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn DCA-sopimuksen käsittelyä osana esityksen säätämisyjärjestysperusteluita. Oikeuskansleri piti hyvänä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen osalta sen pohtimista, kattaako kriminalisointi riittävän laajasti eri tilanteet, kuten esimerkiksi ydinräjähteen kauttakuljetuksessa tapahtuvan laiminlyönnin.

Oikeuskansleri piti epäselvänä mainintaa siitä, että Yhdysvaltojen ydinaseiden sijoittaminen Eurooppaan perustuu erillisiin valtiosopimuksiin. Oikeuskansleri katsoi, että esityksessä olisi vielä täsmennettävä sitä, onko tulkinta se, ettei rikoslain säännökseen tehtävä poikkeus sellaisenaan luo perustaa ydinpelotteen sijoittamiselle Suomen alueelle rauhan aikana vaan edellyttäisi erillistä valtiosopimusta.

2.3 Muut viranomaiset

Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) oli huolissaan siitä, etteivät kansalliset viranomaiset voisi tutkia ydinräjähteisiin liittyvää onnettomuutta tai vaaratilanteita eikä se pystyisi toteuttamaan lakisääteistä tehtäväänsä ja siten lisäämään turvallisuutta Suomessa. OTKES katsoi, että kansallisesti riippumattoman viraston tulisi tutkia mahdollinen ydinräjähteisiin liittyvä onnettomuus. OTKES katsoi, että turvallisuustutkintaan liittyvät esteet ja vaikeudet koskisivat ydinräjähteiden lisäksi kaikkea muutaakin toisen valtion joukkojen kuljettamaa ja varastoimaa vaarallista materiaalia.

Pääesikunnan lausunnon mukaan esitys on linjassa sen valmistelun aikana esiin tuomien huomioiden kanssa.

Säteilyturvakeskus (STUK) lausui, ettei säädösehdotuksilla muuteta Suomen asemaa ydinaseettona valtiona ydinsulkusopimuksen osalta, jos Suomella ei ole ydinaseisiin hallintaa.

STUKin näkemyksen mukaan esitettyjen lainsäädäntömuutosten myötä ydinräjähteisiin liittyvä ydinenergian käyttö Suomen oikeudenkäyttövaltaan kuuluvien taholta ei olisi ydinenergialain mukaista eikä yhteensopivaa suhteessa Suomen NPT-velvoitteisiin. STUK ehdotti harkittavaksi ehdotetun poikkeussäätelyn kohdentamista tarkemmin siten, että se koskisi vain yhteistyötahona toimivan

ydinsulkusopimuksessa tarkoitetun ydinasevaltion toimintaa, jolloin Suomen oikeudenkäyttövallassa olevien tahojen toimintaan sovellettaisiin ydinenergialainsäädäntöä.

STUKin näkemyksen mukaan nykyisessä muodossaan ydinenergialain kielto muodostaa selkeän perustan STUKin toimivaltuuksiin kuuluvalle ydinenergialain noudattamisen valvonnalle, jonka tarkoituksena on ydinaseiden leviämisen estäminen. STUK ehdotti kiellon säilyttämistä tai sääntelyn muotoilemista niin, ettei ydinenergian käyttö olisi sallittua tavalla, joka edesauttaa ydinaseiden leviämistä. STUK katsoi, että tämä olisi perusteltua myös STUKin valvontaoikeuksien ulottuvuuden ja tietojensaantioikeuksien kannalta mahdollisen ilmoittamattoman ydinenergian käytön valvonnallisessa selvittämisessä ja rikostutkintaan saattamisessa, kuten myös siihen liittyvässä viranomaisyhteistyössä.

STUK kiinnitti huomiota esityksen ja ydinkoekieltosopimuksen (SopS 15/2001, CTBT, ei voimassa) väliseen suhteeseen. Sopimuksen III artiklassa edellytetään, että jäsenvaltio kieltää kansalaisiaan ja oikeudenkäyttövalttaan kuuluviaan ryhtymästä toimiin, jotka on kielletty sopimusvaltioilta. STUK huomautti, että sopimuksen ratifioinnin yhteydessä on viitattu ydinenergialain ja rikoslain pykälisiin (HE 186/1998 vp) osoituksena siitä, että ydinkokeet ja muut ydinräjäytykset ovat Suomessa kokonaan kiellettyjä.

STUK lausui suorittavansa ympäristön säteilyvalvontaa, josta saadut tiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia. STUK arvioi, että vaikka ydinaseen haltija huolehtisi ympäristön siivoamisesta, jäisi ympäristöön todennäköisesti pieniä määriä radioaktiivisia aineita, jotka näkyisivät säteilyvalvontatuloksissa. Tällä voi STUKin mukaan olla merkitystä ydinaseiden leviämisen estämisen kannalta. STUK totesi myös, ettei Suomessa tällä hetkellä ole tarvittavia järjestelyjä ydinaseisiin liittyvän radioaktiivisen jätteen käsittelyyn ja loppusijoitukseen.

STUK kiinnitti huomiota DCA-sopimuksen 27 artiklaan ja sen tulkinnanvaraisuuteen ja piti hyvänä artiklan tulkitsemista lausunnostaan ilmenevällä tavalla. STUK lausui, että säteilylain toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä tilanteisiin liittyvät vastuut olisi aiheellista käydä läpi, ja että asiaan liittyvät käytännön toimet on tarpeen huomioida lainsäädännön kehittämisessä ja kahdenvälisissä sopimuksissa.

Yksityiskohtaisena huomiona STUK totesi, että esityksen viittauksen radioaktiivisten aineiden riskienhallintaa koskevaan lainsäädäntöön sijasta olisi parempi viitata esimerkiksi radioaktiivisten aineiden käsittelyn turvallisuutta koskevaan lainsäädäntöön.

Tullin näkemyksen mukaan ehdotus ydinenergialain 4 §:n poistamisesta olisi Suomen oikeusjärjestyksen johdonmukaisuuden osalta poikkeuksellinen, koska kumoamisen jälkeen lakiin ei jäisi säännöstä, jonka noudattamista Tullissa valvottaisiin. Tulli piti täysin poikkeuksellisena sitä, ettei maahantuontia koskevista rajoituksista säädettäisi esityksen jälkeen mitään substanssilaisissa, sillä Tullin valvomien muiden rajoitusten osalta niistä säädetään poikkeuksetta aina joko EU-asetuksella tai erillisellä kansallisella substanssilailalla. Tulli totesi, että rikoslain 34 luvun 6 §:n ehdotettu uusi 4 momentti noudattaisi paremmin Suomen oikeusjärjestyksen systematiikkaa, jos ehdotettu uusi 4 momentti rikoslain sijasta ehdotettaisiin ydinenergialain 4 §:n uudeksi 2 momentiksi, jolloin ei ole tarpeen poistaa ydinenergialain 4 §:n kieltoa, eikä säätää poikkeuksellista normia rikoslakiin.

Tulli kiinnitti huomiota siihen, minkä viranomaisen olisi tarkoitus toimittaa ydinräjähdერიoksen esitutkinta, jos maahantuonnin epäillään täyttävän rikostunnusmerkistön mukaisen teon yrityksen. Tullirikoksella tarkoitetaan muun muassa rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä ja jonka osalta Tulli toimii esitutkintaviranomaisena. Tulli lausui, että ehdotuksen myötä syntyy epävarmuutta siitä, miten maahantuontiin liittyvä ydinräjähdერიoksen ohjautuisi Tullin esitutkintaan ja muuttaako ehdotus Tullin roolia esitutkintaviranomaisena ydinräjähdერიosten maahantuonnin osalta.

Tulli lausui, että mikäli sen halutaan valvovan ydinräjähteiden maahantuonnin kieltoa ja rajoitusta myös EU:n sisäliikenteessä, niin tällaisesta Tullille tarkoitetusta tehtävästä sisäliikenteen valvon-
nassa tulisi säätää täsmällisesti ja tarkkarajaisesti sen henkilöiden perusoikeuksia ja tavar-
an va- paata liikkuvuutta koskevan rajoittavan luonteen johdosta ottaen huomioon sääntelyn EU-oikeudelli-
set vaatimusedellytykset. Tulli katsoi, että ydinräjähteet voidaan tulkita SEUT 36 artiklan tarkoitta-
maksi perusteeksi rajoittaa maahantuontia myös sisäliikenteessä.

Tulli katsoi, että sitä olisi informoitava esitettyjen poikkeusten soveltamisalaan kuuluvasta maahan-
tuonnista sujuvan maahantuonnin varmistamiseksi. Tulli lausui, että ennakkotieto sille tällaisesta
maahantuonnista tulisi olla lähtökohtana, jotta ydinräjähteen Suomeen saapumisen yhteydessä tur-
vallisuus, sujuvuus ja salassapito voitaisiin varmistaa, eikä tällaista maahantuontia tarpeettomasti
otettaisi tullitarkastukseen tai saateta alttiiksi tarpeettomille tullitoimenpiteille.

Turvallisuuskomitean sihteeristö piti hallituksen esitysluonnosta kannatettavana, kokonaisuutena
hyvin perusteltuna ja johdonmukaisesti maailmanpolitiikan ja turvallisuusympäristön muutoksen ai-
heuttamiin tarpeisiin vastaavana. Esitysluonnoksen mukaiset muutokset olivat Turvallisuuskomitean
sihteeristön mielestä selkeitä liittyen tilanteisiin, joissa liittokunnan puolustus edellyttäisi ydinräjähte-
isiin liittyvää toimintaa. Turvallisuuskomitean sihteeristö katsoi, että esitys kuvaa tasapainoisesti ydin-
räjähteiden pelotevaikutusta ja ennakoivan toiminnan välttämättömyyttä.

Turvallisuuskomitean sihteeristö arvioi, että esityksen jatkovalmistelussa voisi olla hyödyllistä avata
perusteellisemmin hallituksen esityksen toteamusta ettei "Suomi tavoittele ydinaseiden sijoittamista
alueelleen eikä tämä ole Natossa suunnitteilla". Sihteeristö piti hyvänä, että vaikka nyt lausuttavana
oleva hallituksen esitys ei merkitse ydinräjähteiden sijoituspäätöstä Suomeen, niin esitykseen kirjat-
tisiin perusteellinen arvio tästä mahdollisuudesta lähitulevaisuudessa. Sihteeristö lausui, että jatko-
valmistelun tulisi olla mahdollisimman avointa, poikkihallinnollista ja ennakoitavaa viranomaisten ja
päättäjien työn legitimitetin sekä kansalaisten luottamuksen vahvistamiseksi.

Turvallisuuskomitean sihteeristö lausui, että ydinaseisiin liittyvät perustason vastuut, veloitteet, peri-
aatteet ja valvontajärjestelyt olisi hyvä kuvata riittävän täsmällisesti esitysluonnoksessa huolimatta
ydinpelotteen luonteen tarkoituksellisesta julkiseen tietoon liittyvästä niukkuudesta. Sihteeristö piti
hyvänä sen harkitsemista, tulisiko esityksessä avata muun muassa miten kriittisen infrastruktuurin ja
sitä ympäröivän yhteiskunnan turvallisuus ajantasaisella lainsäädännöllä varmistetaan, jos poikkeus-
säännöksiä joudutaan tosiasiallisesti soveltamaan.

Turvallisuuskomitean sihteeristö esitti, että jatkovalmistelussa esitysluonnokseen lisättäisiin täsmälli-
nen kuvaus kansallisesta päätös- ja hyväksymismenettelystä, maininnat mahdollisesta ennakolli-
sesta ja jälkikäteisestä valvonnasta sekä parlamentaarista informoinnista. Sihteeristö piti tärkeänä
sitä, että hallituksen esitys toteuttaa yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteita.

Turvallisuuskomitean sihteeristö piti hyödyllisenä sitä, että esityksessä tuotaisiin esiin ydinenergia-
lain kokonaisuudistuksen (HE 24/2026) ja siitä erikseen käsiteltävän ydinräjähteisiin liittyvän esityk-
sen substantiaaliset liittymäpinnat sekä terminologia. Sihteeristö katsoi, että hallituksen esitykseen
tai operatiivisiin ohjeisiin olisi mahdollista lisätä keskeisten termien määritelmät ja englanninkieliset
vastineet.

Sihteeristö katsoi, että vaikutusten arviointia voisi täydentää tarkastelemalla laajemmin ympäristövai-
kutuksia ja varautumiseen liittyviä kysymyksiä sekä resurssitarpeita. Turvallisuuskomitean sihtee-
ristö esitti, että jatkovalmistelussa korostettaisiin ehdotettujen muutosten oikeasuhteisuutta ja välttä-
mättömyyttä sekä arvioitaisiin mahdollisuutta muotoilla poikkeusperusteita selkeämmiksi.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian näkökulmasta Turvallisuuskomitean sihteeristö arvioi, että ydin-
räjähteitä koskevan rikosoikeudellisen sääntelyn keskittäminen rikoslakiin mahdollistaa paremman
yhteistoiminnan purkamalla operatiivis-oikeudellisen pullonkaulan. Sihteeristö arvioi, ettei hallituksen

esitys ole ristiriidassa suhteessa esityksessä tarkasteltuihin kansainvälisiin sopimuksiin tai perustuslakiin.

2.4 Yhdistykset ja muut toimijat

Greenpeace katsoi, ettei ydinaseisiin liittyvää lainsäädäntöä tule muuttaa ja lausui, että lakiin on vähintään kirjattava kielto siitä, että rauhan aikana Suomeen ei sijoiteta eikä Suomen kautta kuljeteta ydinaseita. Greenpeace huomautti, että esitys on ristiriidassa niiden tietojen kanssa, joiden varassa eduskunta hyväksyi DCA-sopimuksen sekä piti esityksen vaikutusten arviointia erittäin puutteellisenä. Greenpeace katsoi, ettei esityksessä oltu lainkaan arvioitu ydinräjähdysten aiheuttamia tuhoja ja vaikutuksia.

Hämeenlinnan rauhanryhmä lausui, ettei lakia tule muuttaa vaan ydinaseettomuus tulee edelleen olla kirjattuna lakiin.

ICANFinland, International Campaign to Abolish Nuclear Weapons katsoi, että hallituksen esitys ydinaseiden sallimisesta Suomen alueella on edesvastuuton ja vaarallinen ja piti esityksen sisältöä sen pääasiallisena ongelmana. Yhdistys katsoi myös esityksen aikataulun ja valmistelutavan olevan poikkeuksellisia ja ongelmallisia ja piti kansalaiseskustelun laajentamista tarpeellisenä. Se piti ydinaseiden sallimista merkittävänä ja epätoivottavana ulko- ja turvallisuuspoliittisena muutoksena ja toi esiin, että esityksen myötä Suomi erottuisi muiden Pohjoismaiden linjasta. ICANFinland oli huolissaan myös DCA-sopimuksen osalta siitä, ettei Suomi voisi tietää, onko Yhdysvaltojen hävittäjissä ydinaseita koska heidän ei siitä tarvitsisi ilmoittaa. Yhdistys lausui, että esitys heikentäisi Suomen ja koko maailman turvallisuutta ja katsoi, että ydinpelote on epävakaa rakennelma ja Suomen tulisi edistää ydinaseriisuntaa.

Kansanliike Suomen puolesta lausui, että nykyinen yksiselitteinen ydinräjähteisiin liittyvä kielto tulee säilyttää, koska esityksen hyväksyminen avaa oikeudellisen väylän ydinaseiden tuonnille Suomeen, tekee Suomesta ydinsodan kohteen, muuttaa Suomen asemaa lisäten Suomen strategista haavoittuvuutta ja kaventaa kansallista päätösvaltaa.

Lääkäriin sosiaalinen vastuu ry piti esityksen valmistelutapaa poikkeuksellisenä ja ongelmallisena. Yhdistys katsoi esityksen sisältämän muutoksen olevan perustavanlaatuinen ja erittäin ongelmallinen muun muassa siitä syystä, että Suomen aiempaa keskeistä linjaa muutetaan ilman selkeää uutta välttämättömyysperustetta. Yhdistys katsoi rikoslain poikkeusperusteiden olevan tulkinnallisesti laajoja ja oikeudellisesti ongelmallisia, koska ne mahdollistavat ydinräjähteiden läsnäolon Suomessa tilanteissa, joita ei voi ennakolta arvioida tai rajata tarkasti.

Yhdistys kiinnitti huomiota ydinaseiden terveys- ja humanitaarisiin vaikutuksiin ja lausui, ettei Suomen terveydenhuoltojärjestelmällä olisi mahdollisuuksia vastata ydinaseiden käytöstä seuraaviin katastrofaalisiin seurauksiin.

Yhdistys katsoi, että esitysluonnoksen turvallisuuspoliittinen arvio liittyen ennaltaehkäisevän pelotteen vahvistamiseen on kiistanalainen, eikä siihen liittyviä merkittäviä epävarmuuksia ole esityksessä riittävästi huomioitu. Yhdistyksen näkemyksen mukaan esitys heikentää Suomen asemaa ydinaseiden leviämisen estämisen ja aseriisunnan uskottavana toimijana. Kokonaisuudessaan yhdistys katsoi, että ydinenergialain nykyinen kielto tulisi säilyttää.

Naiset Atomivoimaa vastaan vetosi voimakkaasti esityksen hyväksyviin tahoihin, jotta he eivät hyväksyisi esitystä. Yhdistys katsoi, että mikäli lakiesitys hyväksytään, se mahdollistaa Yhdysvaltojen ja Ranskan ydinaseiden sijoittamisen Suomeen. Yhdistys katsoi, että lakiesitys tukisi Yhdysvaltojen ja Ranskan aktiivista ydinasevarustelun lisäämistä ja modernisoimista. Yhdistys lausui, että lakiesityksen hyväksyminen haittaisi Suomen kansainvälistä mainetta.

Naiset rauhan puolesta katsoi, että kaikki ydinaseisiin liittyvä toiminta Suomessa muodostaa vakavan eskalaatoriskin, jonka vuoksi hallituksen esitystä ei tulisi hyväksyä. Yhdistys katsoi, että esityksen valmistelulta puuttuu vahva parlamentaarinen kontrollinen ja erityinen demokraattinen legitimi-teetti, jota asia merkittävyydeltään edellyttää. Yhdistys katsoi, että esityksen kiireellinen aikataulu herättää kysymyksiä ja epäilyksiä ja ettei esityksessä esitetä mitään sellaista konkreettista turvallisuusuhkaa, joka perustelisi näin laajakantoisen turvallisuuspoliittisen linjauksen muuttamista demokratian toteutumista loukkaavalla kiireellisellä käsittelyllä. Yhdistys katsoi, että esityksen käsittelyssä tulisi ottaa huomioon humanitaariset näkökohdat, koska ydinaseet ovat joukkotuhoaseita, jotka aiheuttavat laajamittaisia ja katastrofaalisia, humanitaarisia seurauksia.

Yhdistys katsoi, että ydinaseet Suomen alueella muodostavat vakavan riskin eskalaatiosta ja ydinasevarustelun lisääntymisestä. Yhdistys piti nykyisen geopoliittisen tilanteen analysoimista tarpeellisenä esityksessä ja julkisuudessa ja katsoi esityksen hyväksymisen tarkoittavan NPT-sopimuksen rikkomista. Naiset rauhan puolesta kiinnitti huomiota myös ydinaseiden elinkaareen ja siitä aiheutuviin ongelmiin sekä katsoi, että esitys merkittävästi heikentäisi Suomen kuvaa rauhaa rakentavana toimijana.

Pand - taiteilijat rauhan puolesta ry lausui, että ydinenergialain ja rikoslain muuttaminen esitetyllä tavalla vetäisi pohjan pois suomalaisten vuosikymmeniä rakentamalta rauhanomaiselta kulttuurilta. Yhdistys katsoi, ettei muutos edistä Suomen turvallisuutta.

Rauhanryhmä2022 katsoi, että lakiesityksen hyväksymisen sijasta hallituksen tulisi miettiä, kuinka ydinaseiden leviämistä maailmassa voidaan rajoittaa. Rauhanryhmä2022 piti esityksen valmistelua epädemokraattisena, jossa asiantuntijoiden kuulemiselle on jätetty vain vähän aikaa ja johon sidosryhmät tai kansalaiset eivät ole voineet ottaa osaa

Suomalaiset Kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs (Fingo ry) piti esityksen valmistelua puutteellisena ja katsoi, ettei lainvalmistelua nyky muodossaan tulisi jatkaa vaan ydinräjähteiden kiello tulisi säilyttää.

Fingo ry katsoi, että ydinräjähteiden tuomista koskevaa päätöksentekoa tulisi selventää ja katsoi, että esitetyt poikkeusperusteet, erityisesti puolustusyhteistyöperuste, ovat liian laveat ja epämääräiset. Fingo ry katsoi, että esityksessä tulisi täsmentää ja rajata sitä, mikä tyyppisiä ydinräjähteitä Suomeen voisi tuoda ja millaisia tilanteita ja tarkoitusta varten. Fingo ry katsoi, että esityksessä tulisi selventää sitä, kuinka kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen varmistetaan ehdotuksen mukaisissa tilanteissa.

Fingo ry piti esityksen vaikutusten ja seurausten arviointia puutteellisena ja lausui, ettei esityksessä ole arvioitu siviiliväestön suojelua, ydinaseiden ympäristö- tai terveysvaikutuksia tai ydinaseisiin liittyviä onnettomuuksia. Fingo ry katsoi, että jatkovalmistelussa tulisi selventää, kuinka todennäköisenä ydinaseiden käyttöä Suomessa tai sen lähialueilla pidetään ja miten terveys- ja pelastusviranomaiset varautuvat vahingon tai onnettomuuden mahdollisuuteen. Fingo ry:n näkemyksen mukaan esityksen uskottavuutta heikensi se, ettei lain valmistelussa ole kuultu Säteilyturvakeskusta tai eri alojen asiantuntijoita.

Fingo ry katsoi, että esitys heikentää Suomen mainetta ydinaseriisunnan edistäjänä maailmalla ydinsulkusopimuksen ydinaseriisuntaa koskevan pilarin ohella.

Suomen Kommunistinen puolue (SKP) vastusti jyrkästi ydinaseiden tuontia Suomeen ja katsoi, että niiden salliminen tekisi Suomesta osapuolen suurvaltojen välisessä vastakkainasettelussa. SKP katsoi, että Suomen tulee toimia aktiivisesti ydinaseiden kieltämiseksi ja vaati Suomen hallitusta allekirjoittamaan ja ratifioimaan kansainvälisen ydinasekieltosopimuksen.

Suomen kristillinen rauhanliike vastusti lakiesitystä ja katsoi esitetyn muutoksen heikentävän Suomen turvallisuutta. Liike toi esiin myös ydinaseiden käytön humanitaariset vaikutukset ja esitti

huolen siitä, ettei Suomella olisi määräysvaltaa maaperällään oleviin ydinaseisiin ja että niiden käyttöön liittyy riski väärinymmärryksistä. Liike katsoi, että Suomen tulisi edistää ydinaseriisuntaa.

Suomen Rauhanliitto pysyi valtioneuvostoa perumaan aikeet kumota Suomen lakisäätöinen ydinaseettomuus. Liitto katsoi, ettei esitys vastaa hyvää lainvalmistelutapaa eikä saa tukea esimerkiksi Natoon liittymistä koskevista lain esitöistä tai vastaavista liittyen puolustusyhteistyösopimukseen Yhdysvaltojen, Ranskan ja Iso-Britannian kanssa, kuten ei myöskään hallitusohjelmasta tai mahdollisista poliittisista selonteista.

Liitto piti muutosesitykseen liittyvää aloitetta Suomen omaehtoisena ja kyseenalaisti ehdotuksen perustelematta jäävän väitteen siitä, että ydinasepelotteen välineiden lisääminen vahvistaisi kansallista turvallisuutta tai että kansallinen turvallisuus Suomessa "maksimoitaisiin" sallimalla ydinaseiden maahantuonti. Liitto katsoi, ettei mahdollisuus ydinaseiden tuomiseen Suomeen vahvasta pelotetta suhteessa nykytilaan Suomen, Naton tai Suomen puolustusyhteistyökumppaneiden osalta.

Liitto katsoi, että esityksessä ydinasetta ei esitellä yhtenä YK-sopimusten kieltämänä joukkotuhoaseena, vaan ikään kuin luontevana ja loogisena lisänä tavanomaiseen sodankäyntivälineistöön, jonka käyttöönotto ei ratkaisevasti muuttaisi sodan kuvaa. Liitto huomautti, että ei-strategisten ("taktisten") aseiden tämänkaltaista "taistelukenttäkäyttöä" tai aseiden kohteeksi joutumista ei ole koskaan käsitelty tällä tavoin Suomen turvallisuuspolitiikan asiakirjoissa.

Rauhanliitto katsoi, että esityksestä puuttuu kuvaus Venäjän pelotepolitiikasta ja siitä, miten Venäjän ajatellaan reagoivan Suomen alueelle mahdollisesti tuotavaan ydinaseeseen. Liitto moittii sitä, ettei lakiehdotuksessa käsitellä ydinaseiden käyttöä suhteessa kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen, vaikka ne loukkaavat raskaasti sodan oikeussääntöjä.

Rauhanliitto huomautti, ettei esityksessä käsitellä maahan tuotavien aseiden vaatimia turvatoimia eikä lainkaan niiden käytön seurauksena olevaa humanitaarista katastrofia. Rauhanliitto muistutti, ettei mikään valtio kykene kantamaan ydinräjähdysten tai ydinsodan seurauksia.

Rauhanliitto korosti, että Suomen ydinaseettomuus on hyväksytty Natossa eikä Suomea ole pyydetty muuttamaan statustamme. Rauhanliitto huomautti, ettei vastaavaa tarvearviota liittyen kansallisen sääntelyyn ja Suomen tarpeisiin Naton jäsenenä esitetä Suomen harjoittaman puolustusyhteistyön osalta.

Rauhanliitto katsoi, että lakiehdotuksen kuvaus Naton ydinasepelotteesta välttää mainitsemasta, että huippukokouspäätösten rinnalla voimassa on myös Naton pelotteen ja puolustuksen arvioasiakirja Deterrence and Defence Posture Review, jossa liittokunnan ydinaseratkaisun todetaan täyttävän sille asetetut vaatimukset, ja että olosuhteet, joissa ydinasetta jouduttaisiin käyttämään ovat äärimmäisen kaukaiset ja että Nato pyrkii takaamaan turvallisuutensa mahdollisimman alhaisella asevoiman tasolla. Rauhanliitto huomautti, että ehdotuksesta puuttuu arvio Yhdysvaltojen ydinasepolitiikasta ja erityisesti Natossa Trumpin aikakaudella.

Rauhanliitto arvioi, että esityksen hyväksymisen seurauksena DCA-sopimusta ja puolustusyhteistyösopimusta Iso-Britannian ja Ranskan kanssa tulisi muuttaa, koska näistä esimerkiksi DCA-sopimuksessa vahvistetaan sopimusartiklojen tasolla Suomen ydinaseettomuus. Liitto katsoi, että esitystä tulisi muutoinkin arvioida DCA-sopimuksen kannalta muun ohella siltä osin, että Yhdysvaltojen joukkojen maahantulo on paljon vapaampaa verrattuna Naton joukkoihin.

Rauhanliitto lausui esityksen tavoin, että ydinräjähteiden kuljetukseen ja varastointiin liittyvien riskien osalta on lainsäädännössä aukkoja. Liitto katsoi, että mahdollisten ydinaseonnettomuuksien osalta paikallisten Yhdysvaltain AFA-tukikohtien asianomaisten pelastuslaitosten ja sairaanhoidon sekä evakuoinneista vastaavien viranomaisten vastekyky olisi tullut arvioida ehdotuksessa.

Rauhanliitto katsoi, että ehdotus on hallituksen selkeä tahdonilmaus ydinaseiden esteettömän maanhantuonnin puolesta. Rauhanliitto kiinnitti huomiota siihen, ettei ehdotuksessa mainita lainkaan Ahvenanmaata koskevia sopimuksia, jotka kieltävät myös ydinaseet sen alueella.

Rauhanliitto katsoi lakiehdotukseen sisältyvän asevalvonta-, rajoitus- ja aseriisuntapolitiikan esittelyn olevan tavattoman ohut ilman mitään aineellista ehdotusta. Liitto piti esittelyä tärkeänä, koska Naton ydinasepolitiikan ns. toinen raide on asevarustelun rinnalla juuri jäsenmaiden harjoittama aserajoituspolitiikka, josta neuvotellaan ajatellun vastapuolen kanssa. Samoin ehdotuksessa tulisi liiton mielestä esitellä Suomen kanssa puolustusyhteistyössä olevien ydinasevaltioiden varustelu-, aserajoitus- ja valvontapolitiikkaa (Yhdysvallat, Iso-Britannia, Ranska, Saksa, Alankomaat, Belgia ja Italia).

Rauhanliitto huomautti, että ydinräjäytys ja ydinräjäytyksen yritys Suomen alueella olisi edelleen kriminalisoitu, eikä sitä käsitellä tarkemmin lakiluonnoksessa ilmeisestä pelotepoliittisesta merkityksestään huolimatta.

Suomen Punaisen Ristin (SPR) keskeisin huomio esityksestä oli se, että siinä ei käsitellä riittävästi ydinräjähteiden riskejä eikä esitetyn muutoksen vaikutuksia Suomen pitkän linjan tavoitteeseen tukea asevalvonnan vahvistamista, kuten ei myöskään perustella riittävästi muutoksen välttämättömyyttä Suomen aseman Nato-liittolaisena tai ydinasepelotteen säilyttämisen kannalta. SPR katsoi, että hallituksen esitystä tulee jatkovalmistelussa täydentää erityisesti ydinaseisiin liittyvien riskien ja vaikutusten arvioinnin, säädösmuutoksen välttämättömyyden perustelujen sekä kansainvälisten velvoitteiden tarkastelun osalta.

SPR lausui, että nykyiset taistelukärjet ovat tyypillisesti paljon tuhovoimaisempia kuin ne, jotka aiheuttivat Hiroshimassa ja Nagasakissa sekunneissa kymmenien tuhansien ihmisten kuoleman ja jotka ovat tähän päivään mennessä vieneet hengen yli 540 000 ihmiseltä. SPR lausui, että YK:n aseriisuntatutkimuslaitoksen mukaan yksikään valtio tai kansainvälinen toimija ei pysty vastaamaan ydinaseen aiheuttamaan hätätilaan, eikä tällaisen kapasiteetin rakentaminen ole käytännössä mahdollista.

SPR lausui, että ydinaseet on suunniteltu toimimaan osana monimutkaista komento-, valvonta- ja varoitusjärjestelmää, jossa virheiden ja väärinymmärrysten riskiä ei voida täysin poistaa, minkä lisäksi aseiden kuljettamiseen ja käsittelemiseen liittyy vastaavia riskejä. SPR katsoi, että esitystä tulee täydentää siten, että siinä arvioidaan systemaattisesti ydinaseiden käytön, käsittelyn ja kuljetuksen riskit ja niiden mahdolliset seuraukset sekä merkitys ehdotetun sääntelyn kannalta.

SPR katsoi, että esityksessä on varsin vähän tarkkoja perusteluja sille, miksi nykyinen ydinenergialain ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös on este, uhka tai muutoin kyseenalaistaa Naton ydinpelotteen. SPR katsoi, että säädösmuutoksen perusteena olevat keskeisimmät syyt edellyttävät nykyistä kattavampia perusteluja. SPR huomautti, ettei esityksessä tuoda esille sitä, miksi muiden maiden lainsäädännössä olevat rajoitteet tai muiden Pohjoismaiden poliittiset linjaukset ydinaseista olisivat este kyseisten maiden täysimääräiseen osallistumiseen Naton toimintaan tai miten ne kyseenalaistaisivat Naton yhteistä pelotetta. SPR huomautti, ettei muutoksen tärkeyttä juuri Suomen osalta tai miten Suomi mahdollisesti poikkeaa muista liittolaisista käsitellä esityksessä.

SPR huomautti, ettei esityksessä käsitellä DCA-sopimuksen merkitystä nyt muutettavaksi ehdotettavassa tilanteessa. SPR katsoi, että esityksessä tulee arvioida, miten ehdotettu muutos vaikuttaa sopimuksen soveltamiseen tai millaista kansallista päätöksentekoa mahdolliset ydinräjähteisiin liittyvät tilanteet edellyttäisivät.

SPR katsoi, että hallituksen esitys sisältää yleisluonteisia toteamuksia, joita on syytä tarkentaa esimerkiksi luonnoksen sivuilla 8 ja 29 lausunnostaan ilmenevällä tavalla. SPR huomautti edelleen, että esityksessä käsitellään hyvin vähän (s. 30) tai ei lainkaan ydinaseiden käytön humanitaarisia ja ympäristöllisiä seurauksia tai mahdollisiin virheisiin liittyviä riskejä. SPR katsoi, että jotta eduskunta voi hallituksen esityksen pohjalta tehdä tietoon perustuvan päätöksen, tulee esitykseen sisällyttää arvio

näistä ja aiemmin mainitsemistaan ydinaseisiin liittyvistä riskeistä ja niiden toteutumisen vaikutuksista.

SPR piti ulko- ja turvallisuuspoliittisten vaikutusten kokonaisarvioinnin kannalta perusteltuna, että esityksessä tarkastellaan myös lainsäädäntömuutoksen ajoitukseen liittyviä vaikutuksia ja riskejä laajemmin. SPR katsoi, että riskien vähentämistä ja asevalvonnan vahvistamista tulisi hallituksen esityksessä täydentää.

SPR kiinnitti huomiota siihen, ettei esitysluonnoksessa mainita lainkaan ydinsulkusopimuksen 6 artiklaa tai miten ehdotettu kumottava säännös suhtautuu siihen. SPR katsoi, että esitystä tulee täydentää muun muassa sen osalta, miten ydinräjähdeiden kieltoa koskevan säännöksen kumoaminen edistää ydinsulkusopimuksen 6 artiklassa mainittuja neuvotteluja tai miten Suomi kyseistä artiklaa tässä yhteydessä muutoin katsoo noudatettavan. SPR edellytti, että velvoitetta käsiteltäisiin vähintään hallituksen esityksen kohdan 4.2. (Vaikutukset ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen puolustukseen) alla (s. 29).

SPR huomautti, että esityksessä viitataan YK:n peruskirjan 51 artiklaan ja käytetään ilmaisua ”sodaksi luonnehdittava aseellinen selkkaus”. SPR piti käytettyä muotoilua ongelmallisena ja tulkinnanvaraisena, koska se ei ole käsitteenä vakiintunut suomalaisessa oikeusjärjestyksessä eikä kansainvälisessä oikeudessa. SPR huomautti, että YK:n peruskirjan 51 artikla viittaa käsitteeseen ”aseellinen hyökkäys”, ei aseellinen selkkaus.

SPR lausui, että esityksen perustelutekstiä tulisi täsmentää siten, että käytetty käsitteistö on johdonmukaista ja oikeudellisesti täsmällistä. Nykyisellään esitys jättää SPR:n näkemyksen mukaan tarpeetonta tulkinnanvaraa siitä, milloin kyse on tilanteesta, jossa sovelletaan perustuslain 93 §:n mukaista sodasta ja rauhasta päättämistä koskevaa menettelyä.

SPR esitti, että hallituksen esitystä viimeisteltäessä arvioitaisiin, olisiko luonnoksen kohdassa 10 tarpeen huomioida myös oikeuskanslerin 10.11.2025 antama ratkaisu, joka käsitteli aseiden ja kaksiikäyttötuotteiden vientiä (Diaarinumero: OKV/1198/10/2025), missä oikeuskansleri arvioi, miten perustuslain 1 §:n 3 momentti tulee huomioida ulkopoliittisessa päätöksenteossa. SPR edellytti myös, että ihmis- ja perusoikeuksia käsiteltäisiin lopullisessa esityksessä perusteellisemmin.

Suomen Rauhanpuolustajain Uudenkaupungin yhdistys ry katsoi, että lakimuutos heikentäisi Suomen turvallisuustilannetta ja piti ehdotettua muutosta vastuuttomana ja vaarallisena. Se katsoi, että Suomen tulisi toimia ydinaseriisunnan puolesta ja piti erittäin tärkeänä, että ydinenergiain 4 §:n kieltoa ei muuteta.

Suomen Sadankomitea ry piti esitystä turhana, vaarallisena ja huonosti valmisteltuna. Sadankomitea katsoi, että Suomen tulee pysyä tiukasti ydinaseettomana maana, ja että kaiken ydinräjähdeisiin liittyvän toiminnan on edelleen oltava kiellettyä niin rauhan kuin sodan aikana. Sadankomitea katsoi, että kiellon poistaminen ja ydinaseiden kauttakulun salliminen tekee ydinaseista merkittävän osan Suomen turvallisuuspolitiikkaa.

Sadankomitea painotti, että humanitaarista ja oikeudellista näkökulmaa on vahvistettava ydinasekeskustelussa ja että ydinaseita ei saa normalisoida. Sadankomitea lausui, että ydinaseet ovat eksistentiaalinen uhka ja kansainvälisen oikeuden vastaisia. Sadankomitea painotti, että ydinaseiden käyttöön osallistuvien sotilaiden ja poliitikkojen rikosoikeudellisen aseman kannalta tulee muistaa, että ydinaseiden käyttö on sotarikos ja rikos ihmiskuntaa vastaan.

Tekniikka elämää palvelemaan ry lausui, että esitetyt muutokset heikentäisivät Suomen turvallisuutta ja katsoi, että ehdotettu lakimuutos tulee hylätä ja ydinenergiain uudistamista jatkaa HE 24/2026 vp:n mukaisesti. Tekniikka elämää palvelemaan ry lausui, että esitys vähentäisi Suomen täysivaltaisuutta ja piti esitystä liian väljästi muotoiltuna siltä osin, kun siinä määritellään ne olosuhteet, joissa ydinaseiden sijoittaminen Suomeen olisi sallittua. Yhdistys huomautti, että Natoon ja

DCA-sopimukseen liittyessä ydinaseisiin liittyviä varauksia ei tehty nykyisen ydinenergiain kiellon perusteella ja katsoi näin ollen ehdotetun muutoksen olevan eduskunnan harhauttamista.

Työväen antimilitaristit ry lausui, ettei ydinaseiden maahantuontia tule missään nimessä sallia.

Vapaa ammattiliitto VALO ry ei kannattanut lakiesitystä, sillä se piti sitä liian tulkinnanvaraisena ja poliittisille linjanmuutoksille alisteisena sekä katsoi, että lakimuutos lisäisi Suomen riskiä joutua osalliseksi aseelliseen konfliktiin.

Ydin-julkaisut ry piti hallituksen esityksen lyhyen lausuntoaajan perusteluita käsittämättöminä. Yhdistys katsoi, että perustelu ydinaseiden täyskiellon kumoamiselle liittyen siihen, että Suomen lainsäädäntö poikkeaisi Pohjoismaisesta linjasta, on harhaanjohtava. Yhdistys lausui, että kulloissakin Suomen kannalta relevanteissa verrokkimaissa on omista lähtökohdista päätetty rajoitteista ja kielloista. Yhdistys huomautti, ettei Nato-jäsenyys edellytä mitään muutoksia voimassa olevaan Suomen ydinenergiain lakiin kuten ei DCA-sopimukseen, eikä esityksessä viitatussa valiokuntien mietinnöissä, lausunnot tai muut selonteot myöskään perustele esitettyä muutosta. Ydin-julkaisut ry katsoi, ettei esitystä perustella kansallisilla tarpeilla, vaan Naton.

Yhdistys lausui, että esityksen suhde perustuslakiin on ongelmallinen suvereniteetin ja ihmisoikeuksien kannalta. Yhdistys ei pitänyt täysivaltaisuuden osalta viittaamista Euroopan Unioniin ja perustuslain mietintöön vuodelta 1994 relevanttina. Yhdistys katsoi esityksen olevan perustuslain 27 §:n vastainen.

Yhdistys katsoi, että ydinasekiellosta säätävän lain kumoamisessa ei ole noudatettu parlamentarismin ja eduskunnan oikeuksiin liittyvää menettelytapaa eikä niihin kuuluvaa henkeä.

Women's International League for Peace and Freedom (WILPF), Suomen osasto pyysi valtioneuvostoa perumaan aiheet kumota Suomen lakisääteinen ydinaseettomuus. Se katsoi, ettei esitysluonnoksen valmistelu täytä hyvän lainvalmistelun vaatimuksia ja katsoi esityksen murtavan eduskunnan aiemman, selkeän päätöspohjan ilman uusia perusteltuja syitä liittyen Naton ja DCA-sopimuksen yhteydessä annettuihin lausumiin ydinaseista. WILPF lausui, että turvallisuus ei perustu ydinaseiden mahdollistamiseen tai pelotteen vahvistamiseen, ja että Suomen tulisi edistää ydinaseiisuntaa.

2.5 Muut

Finavia Oyj nosti lausunnossaan esiin lakimuutoksesta aiheutuvat mahdolliset vaikutukset lentoasemien toimintaan. Finavia piti tärkeänä, että käytännön kysymykset ja toimintamallit koskien lentoasemien toimintaa ja turvallisuutta ydinräjähteiden kuljetukseen liittyen käsitellään lentoasemien pitäjän kanssa. Finavia piti erittäin tärkeänä, että lakimuutoksesta mahdollisesti aiheutuvat kulut koskien lentoasemien infrastruktuuria, sen ylläpitoa, muita palveluita sekä ydinräjähteiden kuljetuksesta johtuvista lentoasemien tavanomaisen toiminnan ja muun lentoliikenteen rajoituksista aiheutuvat kulut korvataan lentoaseman pitäjälle.

Fortum Oyj piti perusteltuna, että ydinräjähteitä koskeva sääntely poistetaan ydinenergiain lain ja käsitellään muun lainsäädännön yhteydessä. Se korosti, että ydinenergiain uudistus ja ydinräjähteitä koskeva sääntely liittyvät eri politiikkakokonaisuuksiin ja piti tärkeänä, ettei ydinräjähteitä koskeva kysymys viivytä ydinenergiain uudistuksen käsitelyä. Fortum katsoi, että on oleellista huomioida, ettei uudistettu ydinenergiain laki edistäisi ehdotetun muutoksen jälkeen ydinräjähteiden leviämistä.

Filosofian tohtori Henri Heinonen lausui, että esityksen perustelut lainmuutoksen välttämättömyydestä ovat riittämättömät. Hän katsoi ehdotetun poikkeussääntelyn käsitteiden olevan liian väljiä ja toi esiin, ettei esityksessä säädetä riittävän täsmällistä, ennakkollista ja nimenomaista eduskunnan

kontrolloimaa kansallista kynnystä sille, millä perusteella ydinaseita voitaisiin tuoda Suomen alueelle.

Oikeushistorian ja roomalaisen oikeuden emeritusprofessori Jukka Kekkonen katsoi, että esityksessä on kyse merkittävästä muutoksesta, jolla on potentiaalisesti suuri vaikutus turvallisuuteen, kansalaisten elämään ja terveyteen sekä Suomen luontoympäristöön. Kekkonen katsoi, ettei esityksessä ole esitetty lailla säädettyä tai muutoin hyväksyttävää perustetta perustuslain 2 §:n mukaisia oikeuksia kaventavalle valmistelutavalle.

Kekkonen katsoi, että esityksessä tulisi säätää ydinräjähteiden tuonnin ja käsittelyn valvonnasta sekä arvioida tarkemmin DCA-sopimukseen sisältyvän kunnioittamisveloitteen sisältöä ja sopimuksen yhteensovittamista ydinräjähteiden tuonnin ja valvonnan osalta suhteessa esitettyyn. Tältä osin Kekkonen kiinnitti huomiota esityksessä esiin tuotuun sotilasräjähteitä koskevan lainsäädännön työryhmään ja siihen, ettei esityksessä käy ilmi, onko työryhmä esittämässä uutta lainsäädäntöä ja minkälaista se mahdollisesti olisi. Kekkonen katsoi myös, ettei esityksessä tarkastellut lait, esimerkiksi säteilylaki, sovellu asejärjestelmiin, mikä tekee esityksen viittauksista niihin tältä osin virheellisiä.

Kekkonen katsoi esityksen olevan ongelmallinen monelta osin ydinräjähteisiin liittyvien merkittävien riskien ja vaikutusten vuoksi, minkä takia ydinräjähdetarkastuksesta poikkeaminen olisi sidottava tarkasti välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden kriteereihin. Kekkonen kiinnitti huomiota rikoslakiin keskitettyyn sääntelyyn ja katsoi, että uuden momentin kolmas kohta tulisi joko poistaa tai määritellä tarkasti, mitä puolustusyhteistyöjärjestelyjä poikkeus koskee.

Kekkonen lausui, että ydinräjähteisiin liittyvästä päätöksenteosta tulisi säätää erikseen niin, että eduskunnan osallistuminen päätöksentekoon varmistettaisiin. Kekkonen piti tällaista päätöstä sellaisena, johon tulisi soveltaa kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain (418/2017) 1 §:n 3, 5-6 kohtaa. Jatkovalmistelussa tulisi Kekkonen mukaan tarkastella, onko ydinräjähteiden maahantuontia koskeva päätös ulko- ja turvallisuuspoliittisesti niin merkittävä, että tasavallan presidentin tulisi päättää siitä.

Esitystä tulisi Kekkonen mukaan täydentää myös turvallisuuspoliittisten vaikutusten osalta suhteessa Venäjään. Kekkonen katsoi, että ydinaseiden vaikutusten arviointi on erittäin puutteellista, ja että siitä puuttui kokonaan arviointi siitä, minkä tyyppisiä ydinaseita Suomeen saatettaisiin tuoda ja miten suomalaiset pelastus- ja terveydenhuoltoviranomaiset ovat varautuneet ydinaseiden käyttöä tai onnettomuutta koskevaan tilanteeseen liitännäisine taloudellisine vaikutuksineen.

Kekkonen piti Naton ydinpelotteeseen osallistumisen yhteensopivuuden suhteessa Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin olevan tulkinnanvaraista. Kekkonen totesi, että kansainvälinen tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, että sitoutuminen pelotteeseen haittaa ydinaseiden kieltoa koskevan tapaoikeudellisen säännön kehittymistä ja katsoi, että sitoutuminen pelotteeseen on ristiriidassa ydinsulkusopimuksen ydinaseriisuntaa koskevan VI artiklan kanssa.

Kekkonen piti säätämisyhteistyöjärjestysperusteluja erittäin vajavaisina ja katsoi, että perustuslakivaliokunnan kuuleminen asiassa on ehdottoman välttämätöntä. Kekkonen kiinnitti huomiota siihen, ettei säätämisyhteistyöstä ole arvioitu suhteessa Ahvenanmaahan, ja katsoi, että perusteluja tulisi täydentää myös perustuslaillisten oikeuksien näkökulmasta, kuten myös analysoida sitä, täyttääkö esitys perustuslakivaliokunnan lainvalmistelulle ja vaikutusten arvioinnille asettamat edellytykset.

Oikeustieteen tohtori, professori Martin Scheinin piti esitysluonnosta huonosti ja harhaanjohtavasti valmisteltuna. Scheinin katsoi, että esitysluonnoksessa on sivuutettu olennainen kysymys kumottavan ydinenergialain 4 §:n merkitykseen suhteessa aiemmin supistetussa perustuslainsäätämisyhteistyössä hyväksytyihin ja voimaansaattettuihin Nato SOFAan ja DCA-sopimukseen. DCA-sopimuksen osalta Scheinin katsoi kumottavan ydinenergialain säännöksen olleen keskeinen osa eduskunnan hyväksyntää ja oikeudellista arviota, koska Yhdysvaltojen yksipuolisessa oikeudessa

käyttää Suomelle kuuluvia toimivaltuuksia Suomen alueella koski perustuslain 73 § ja 1 §:n mukaisesti Suomen täysivaltaisuutta.

Scheinin katsoi, että esityksen myötä ydinaseiden tuominen Suomen alueelle tai Suomen alueen kautta alistettaisiin Yhdysvaltojen päätöksenteolle. Scheinin piti esityksen lausumaa Yhdysvaltojen ydinaseiden sijoittamisen valtiosopimuksin tehtävästä päätöksestä harhaanjohtavana ja huomautti, että lausuman mukainen toiminta tapahtuisi DCA-sopimuksen nojalla. Scheinin lausui, että esitysluonnoksen tapa käsitellä DCA-sopimusta ei huomioi esityksestä johtuvaa merkittävää oikeustilan muutosta.

Scheinin piti esityksen jaksoa ehdotettujen lainmuutosten suhteesta perustuslakiin harhaanjohtavana siltä osin, kun siinä ei erotettu Nato-yhteistyötä ja Yhdysvaltojen DCA-sopimuksen mukaista toimintaa. Scheinin huomautti lausunnostaan ilmenevällä tavalla, että hallituksen esityksen tapa käsitellä DCA-sopimusta tarkoittaa asiallisesti sitä, että aikanaan hyväksymällä DCA-sopimuksen Suomi päätti sallia Yhdysvaltojen ydinaseiden tuomisen Suomeen. Scheinin huomautti, että DCA-sopimuksen eduskuntakäsittelyssä kuitenkin oltiin siinä olettamuksessa, ettei toimivaltaa ydinaseiden tuomiseen sillä luovuteta. Scheinin katsoi, että esitys on olennaisesti vastoin eduskunnalle aiemmin annettuja tietoja, joiden varassa eduskunta antoi suostumuksensa DCA-sopimukseen sitoutumiselle.

Scheinin katsoi, että esitetty ydinenergialain muutos laajentaisi perustuslakiin tehtyä poikkeusta ja johtaisi oikeustilaan, jossa DCA-sopimus on hyväksytty ja voimaansaatettu supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä sellaisen ehdon varassa, joka ei enää olisi voimassa. Scheinin katsoi, että edellä mainittu toimivallan siirron keskeinen ehto oli DCA-sopimukseen sisällytetty kunnioittamisvelvoitetta koskeva lause muun muassa Yhdysvaltojen tuodessa joukkoja tai aseita Suomen alueelle. Scheinin viittasi perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 28/2024 vp ja katsoi, että nyt esitetyt muutokset johtaisivat perustuslainvastaiseen oikeustilaan, minkä seurauksena Suomen olisi irtisanottava DCA-sopimus ja neuvoteltava uusi puolustusyhteistyösopimus, jossa kysymystä ydinaseista säänneltäisiin toisin.

Scheinin huomautti, että ydinaseiden sijoittaminen Suomeen tai kauttakulku Suomen alueen kautta ei antaisi Suomelle minkäänlaista määräysvaltaa niihin. Lisäksi Scheinin kiinnitti huomiota kansainvälisiin alkuperäisoikeuksiin ja saamelaiden oikeuksiin suhteessa nyt esitettyyn sekä Suomen vastuuseen koskien sitä.

Scheinin piti esitysluonnoksen perustana olevaa oletusta Suomen kansallisen turvallisuuden edistämisestä virheellisenä ja katsoi, ettei sitä ole kyetty perustelemaan esityksessä lausunnostaan ilmevin perustein.

Rikosoikeuden professori Kimmo Nuotio pohti lausunnossaan, tulisiko ydinaseita koskevan maa-hantulokiellon kuitenkin jäädä voimaan rauhan aikana. Nuotio lausui, että tällaisen kiellon voimassa ollessa asiasta päättävät kotimaiset virkamiehet olisivat virkavastuussa päätöksestä. Nuotio piti hyvänä sen selventämistä, että tarkoitetaanko kiellon poistamisella kokonaan sitä, että ydinaseiden tuominen maahan olisi kansallisesti laillista sen tapahtuessa lainkohdan tarkoittamalla tavalla osana puolustustamme.

Nuotio kiinnitti huomiota myös siihen, että kansainvälisen oikeuden nojalla vieraan vallan sota-alueet nauttivat varsin vahvaa immuniteettia rikosoikeudellisessa mielessä, mikä tarkoittaa sitä, että kansallista rikosoikeudellista sääntelyä ei useinkaan niihin sovelleta. Tämän vuoksi mahdollisen sääntelyn olisi hyvä suuntautua juuri kansallisten toimijoiden toimintaan.

TDHV lakitiimi (Anh Tran) piti esityksen tavoitteita ulko- ja turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta ymmärrettävinä, mutta katsoi, että sääntelyratkaisuun sisältyi oikeudellisia jännitteitä koskien sääntelyn suhdetta kansainvälisiin velvoitteisiin. Se katsoi, että jää epäselväksi, miten kansallisesti säädetty rikosoikeudellinen poikkeus suhteutuu niihin kansainvälisiin velvoitteisiin, joihin esityksessä

vedotaan oikeustilan selkeyttämisen perusteena. Se lausui, että mikäli kansainväliset veloitteet asettavat rajoitteita ydinräjähteisiin liittyvälle toiminnalle, ei ole ilmeistä, että kansallinen poikkeus-säännös voisi olla niiden kanssa sopusoinnussa. TDHV lakitiimi toi esiin, että esityksen maininta ”Suomen osallistumisesta Naton ydinpelotteeseen ’vastaavalla tasolla’ muiden liittolaisten kanssa” viittaa vastuun laajenemiseen ja voidaan tulkita luovan Suomelle uusia veloitteiden kaltaisia sitoumuksia, mikä tekee esityksestä osittain sisäisesti ristiriitaisen. Lausunnonantaja toi esiin, että perusoikeusvaikutusten arviointia tulisi täydentää ja konkretisoida ja katsoi, että esityksessä on tarpeen perustella ehdotuksen välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta suhteessa tavoiteltuihin päämääriin.

Valtamedia katsoi, että esitetty lakimuutos olisi poikkeuksellisen vakava ja kauaskantoinen ja sen hyväksymiseksi tarvittaisiin kansan laaja hyväksyntä. Valtamedia lausui, että esitetty muutos on ristiriidassa Suomen rauhanomaisen turvallisuuspolitiikan kanssa ja heikentää Suomen turvallisuustilannetta ja suhteita Venäjään. Valtamedia katsoi, että esitetyn muutoksen myötä oikeustila rakentuisi täyskiellon sijasta tulkinnanvaraisten käsitteiden, kuten ”puolustusyhteistyön”, varaan.

Ydinvoimatekniikan professori (LUT-yliopisto) Juhani Hyvärinen kiinnitti huomiota siihen, että Suomen alueelle tuotavien ydinaseiden ajatellut käyttötarkoitukset on jätetty hallituksen esitysluonnoksessa täysin auki. Hyvärinen lausui, että ”ydinaseella” ja ”ydinpelotteella” voidaan tarkoittaa hyvin laajaa joukkoa erilaisia vaikuttamislaajuuksia ja käyttötarkoituksia, alkaen ”olalta ammuttavasta” taktisesta (alle kilotonniluokan) räjähteestä strategisiin megatonniluokan joukkotuhoaseisiin, ja näiden lisäksi ensisijaisesti säteilyvaikutuksiin perustuviin ydinaseisiin. Hyvärinen lausui, että ydinaseiden säteilyvaikutus voi olla lyhyt- tai pitkäaikainen; esimerkiksi henkilötuhoaseeksi suunniteltu neutronipommi on lyhytvaikutteinen, pitkäikäisiä radioisotooppeja tuottamaan suunniteltu pommi taas voi rajoittaa saastuneelle maa-alueelle pääsyä vuosikausia.

Hyvärinen katsoi, että maahan tuotavan tai kauttakulkuun ajatellun ydinaseen alkuperämaata koskevia rajoituksia tulisi asettaa esitettyä huolellisemmin kiinnittäen huomiota geopolitiisiin kehityskulkuihin 1990-luvulta alkaen. Hyvärinen lausui, että ydinaseisiin liittyvässä päätöksenteossa oikeudet ja vastuusuhteet tulisi esittää yksiselitteisesti siten, että viime kädessä vastuu päätöksestä on Suomen ulkopoliittisella johdolla. Hyvärinen huomautti, että ydinaseiden käsittelyyn tarvittavien erittäin korkean turvallisuustason menettelyjen vaikutukset kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen ja ydinaseiden käsittelyyn osallistuvien paikkakuntien kunnallisella ja alueellisella tasolla on sivuutettu hallituksen esitysluonnoksessa käytännössä kokonaan.

Hyvärinen katsoi, että ydinaseonnettomuuksiin liittyvät tosiasialliset riskit tulisi esittää perustuen objektiiviseen teknistieteelliseen ja säteilybiologiseen tietämykseen. Hyvärinen lausui, että ydinaseiden 80-vuotisen historian aikana useita ydinaseita. mukaan lukien tuhovoimaisimmat strategiset räjähteet, on vahingossa pudotettu lentokoneesta, vahingoittunut lentokoneiden maahansyöksyissä ja uponnut sukellusveneiden mukana valtamerien syvyyksiin, vaikka ydinase ei ole koskaan (ydin)räjähäntynyt vahingossa. Hyvärinen lausui, että tämä johtuu siitä, että ydinaseen tahaton räjähtäminen on helppo estää erittäin luotettavasti aseiden rakenteeseen liittyvin fysikaalisin ominaisuuksin ja menetelmin.

Hyvärinen totesi, että ydinaseen räjähdyksestä maanpinnalla tai maanpinnan lähellä seuraava laskeuma sisältää lähinnä suhteellisen lyhytikäisiä radioaktiivisia aineita. Hyvärinen lausui, että ionisoivan säteilyn terveysvaikutukset ovat todellisia, vaikkakin huomattavasti yleisesti kuviteltua lievempiä ja katsoi, että vaikutusten esittäminen merkittävästi todellista suurempina lisää turvattomuuden tuntoa ja johtaa resurssien hukkakäyttöön.

Hyvärinen esitti, että esityksessä tarkasteltaisiin sitä, onko 1980-luvulta asti voimassa ollut ydinaseiden maahantuontikieltoa tosiasiallisesti noudatettu.

Hyvärinen kiinnitti huomiota siihen, että ydinaseiden vientiä, tuontia ja hallussapitoa koskevan kiellon osittainenkin purkaminen voi rajoittaa siviilidynteknologian hyödyntämistä Suomessa. Hyvärinen totesi, että ydinenergiailaissa esitetty kielto seuraa suoraan Suomen asemasta ydinsulkusopimuksen

(NPT-sopimus) ydinaseettomana osapuolena, ja siviilikäyttöön ydinteknologiaa ja ydinmateriaaleja myyvät ulkomaiset toimijat edellyttävät asiakkaidensa kotimaan noudattavan NPT-sopimusta.

Hyvärinen katsoi, että siviilikäytön teknologioiden ja materiaalien saatavuuden rajoittamisesta olisi Suomelle huomattavaa haittaa, koska tuloksellisen energia- ja ilmestopolitiikan toteuttaminen vaikeutuisi huomattavasti. Hyvärinen totesi rauhanomaisen ydinvoiman olevan Suomessa suurin sähkötuotantomuoto, joka on tulossa käyttöön myös lämmitykseen ja merenkulkuun. Siten näillä aloilla voisi Hyvärisen arvion mukaan siviiliydinvoimasta muodostua merkittävää suomalaista vientiteollisuuttakin. Tältä osin Hyvärinen piti tarpeellisena ydinaseita koskevien kieltojen purkamisen vaikutusten tarkastelua vähintään työ- ja elinkeinoministeriössä energiapolitiikan kannalta ja ulkoministeriössä ydinsulkuvalvonnan osalta.

Hyvärinen katsoi, että NPT-sopimusvelvoitteista joustamisen takia olisi samalla aiheellista arvioida uudelleen NPT-sopimuksen tilaa laajemminkin sopimuksen tulevaisuuden ja sen noudattamista varmentavan ydinsulkuvalvonnan kannalta.

Yksityishenkilöt eivät kannattaneet hallituksen esitysluonnosta. Lausunnoissa nousi esiin erityisesti huoli siitä, että esitys heikentäisi merkittävästi Suomen turvallisuustilannetta ja provosoisi Venäjää. Yksityishenkilöt katsoivat esityksen olevan ristiriidassa Suomen pitkän linjan ydinasepolitiikan kanssa ja aiheuttavan riskin siitä, että Suomi joutuu ensi-iskun kohteeksi. Lisäksi lausunnoissa korostui tyytymättömyys esityksen valmistelua kohtaan.

Yliopistotutkija, KTT, VTM Maarit Laihonen piti esitystä monilta osin keskeneräisenä ja vajavaisesti valmisteluna. Hän katsoi, ettei turvallisuustilanne ole muuttunut siten, että kyseistä esitystä tarvitsisi valmistella kesken ydinenergiain kokonaisuudistusprosessin. Laihosen näkemyksen mukaan ehdotetut sääntelyratkaisut nykymuodossaan sallivat myös ydinaseiden sijoittelun ja jättävät käsittelemättä esimerkiksi kysymyksen ydinmateriaalin valmistuksesta.

Laihonen toi esiin, että esitys on valmisteltu ilman vaadittavaa asiantuntemusta ja jatkovalmistelussa tulisi kuulla asiantuntijoita muun muassa koskien aluepolitiikkaa, kansainvälisiä suhteita, ydinaseiden taloudellisia vaikutuksia ja kokonaisturvallisuutta. Laihonen piti esitystä sekavana ja sisäisesti ristiriitaisena esimerkiksi ydinmateriaalin tuottamiseen ja tutkimukseen liittyen sekä esityksen sanavalintojen osalta ja katsoi, että esityksestä puuttui ydin- ja säteilytekninen osaaminen.

Laihonen lausui, että toimintaympäristön ennakkoinnin vaikeutta on arvioitu vain rajatusti puolustus-hallinnon näkökulmasta ja esityksestä puuttui Venäjän ydinasedoktriinin muutoksen vaikutusten tarkastelu. Laihonen myös lausui, että varsinkin rauhan aikana ydinaseet ovat puolustusasian sijaan pikemminkin säteilyturvallisuuskysymys ja toi esiin, ettei Naton ydinasepelotetta ole tarkasteltu esityksessä riittävän konkreettisesti ja kriittisesti. Laihonen myös lausui, että valmistelussa viitatusta "pelotteen vahvistumisesta" ei ole esitetty näyttöä.